

Openbaar Kindcentrum
Het Nieuwe Land
Waterssteeg 87
3824 EL Amersfoort
T 033 456 53 07
W www.kindcentrumhetnieuweland.nl



Pest- protocol



Openbaar Kindcentrum Net Nieuwe Land is onderdeel
van Stichting Meerkring en Ska Kinderopvang.

Inhoudsopgave

Waarom hebben wij een pestprotocol?	3
De missie van Kindcentrum Het Nieuwe Land	4
Wat is pesten?	5
Het verschil tussen pesten en plagen	6
Wat is plagen?	6
Wat is pesten?	6
Overeenkomsten bij pesterijen	6
Hoe signaleer je pesten	7
Primaire signalen	7
Secundaire signalen:	7
Bij kinderen die pesten zijn soms nog andere signalen zichtbaar	7
De gepeste leerling	8
De pester	8
De meelopers en andere leerlingen	9
De preventieve aanpak	10
School overstijgend	10
Op schoolniveau:	10
Verantwoordelijkheid school	10
Sociaal-emotioneel:	10
Toezicht	12
Op groepsniveau	12
Groepsregels:	12
Groepsgesprekken	13
Schoolafspraken/leefregels:	13
Samenwerkend /coöperatief leren	13
Groepssamenstelling:	13
Op individueel niveau:	13
De OPA en de vijf-sporen-aanpak	14
OPA: de Oplossingsgerichte Pest Aanpak	14
Doelgerichte gesprekken.	14
Groepsdynamica.	14
Stappenplan	15
De vijf-sporen-aanpak	16
Spoor 1 De leerkrachten	16
Plan van aanpak in geval van pesten	16

Spoor 2 Wat kunnen ouders doen?	18
De ouders van de gepeste kinderen:	18
De ouders van pesters:	18
De ouders van alle kinderen:	18
Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.....	18
Spoor 3 het gepeste kind	19
Spoor 4 Steun bieden aan het kind dat zelf pest	19
Spoor 5 De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:	20
Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.....	20
Websites.....	21
Boeken voor leerkrachten en kinderen:	21

Waarom hebben wij een pestprotocol?

Ons pestprotocol is geschreven voor kinderen, ouders en leerkrachten van kindcentrum Het Nieuwe Land. Het biedt informatie over pesten en geeft duidelijkheid over welke stappen wij nemen om pesten te voorkomen en om pesten te stoppen. Zoals bijvoorbeeld projecten rondom respect, ons pedagogische klimaat en grote betrokkenheid van ouders bij onze school.

Uit onderzoek is gebleken dat één op de vijf kinderen in het basisonderwijs gepest wordt. Het pesten gebeurt meestal door kinderen uit dezelfde groep. Volgens de leerlingen grijpt de leerkracht in 80% van de gevallen niet in. Leerlingen vertellen in 83% van de gevallen niet aan de leerkracht dat ze gepest worden. In 64% van de gevallen vertellen de leerlingen het niet aan hun ouders.

Kindcentrum Het Nieuwe Land neemt dit probleem serieus en wil duidelijk maken, naar alle betrokkenen, hoe zij met pesten om gaat. We nemen ieder kind serieus, geen enkel kind kiest ervoor om gepest te worden. Alle kinderen hebben hulp nodig in deze situatie.

Op kindcentrum Het Nieuwe Land hanteren we de vijf-sporen aanpak. Dat wil zeggen dat we bij iedere situatie waarin, op school, gepest wordt vijf partijen betrekken; de leerkracht, de ouders, een of meerdere kinderen die pesten, een of meerdere kinderen die gepest worden en de grote groep meelopers (kinderen die niet ingrijpen maar het wel zien gebeuren).

Om tijdig en effectief te kunnen handelen is een goed en duidelijk protocol en grote betrokkenheid van leerkrachten en ouders nodig. Samen kunnen we voor een veilige plek zorgen voor onze kinderen.

De missie van kindcentrum Het Nieuwe Land:

"Kindcentrum Het Nieuwe Land is een openbare School in de Wereld, met goed eigentijds klassikaal onderwijs, aansluitend op de onderwijsbehoefte van elk kind en met aandacht en respect voor elk individu. Het onderwijs is gericht op zelfstandigheid en resultaat.

Kindcentrum Het Nieuwe Land biedt een veilige leeromgeving voor elk kind, ongeacht religie of achtergrond. Met de kinderen kijken we met een open blik naar de wereld, dichtbij en veraf. We vinden het belangrijk dat kinderen respect hebben voor elkaar en voor hun leefomgeving. We stimuleren de nieuwsgierigheid en willen dat ze blijven ontdekken.

Daarmee geven wij kinderen de bagage mee om hun eigen weg te vinden in de wereld.

Dat kan alleen als we rekening houden met elkaar, luisteren naar elkaar en elkaar respecteren."

Juist omdat samenwerking, zelfstandigheid, veiligheid en geborgenheid sleutelwoorden zijn op Kindcentrum Het Nieuwe Land krijgt pesten alle aandacht die nodig is.

Voor vragen over pesten of over dit pestprotocol kunt u terecht bij de leerkrachten en/of de vertrouwenspersoon van de school.

Bij vermoedens dat een kind pest of gepest wordt, vragen we alle ouders hun rol serieus te nemen en dit op school te melden. U kunt dit doen bij een van de leerkrachten en/of de vertrouwenspersoon.

In de gangen van de school, begane grond, kunt u zien wie de vertrouwenspersoon is.

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Wanneer je in de buurt of op school gepest wordt weet je wie dat doet. Op internet of via de telefoon werkt dit anders, daar kun je ook door iemand gepest worden die je niet kent of herkent. Juist dit onbekende maakt het pesten via mail, chats, sms, telefoontjes zo vervelend. Het sturen van vervelende e-mails, zoals bedreigingen of het plaatsen van vervelende foto's zijn voorbeelden van digitaal pesten. Digitaal pesten kan op school maar ook, en vooral, thuis gebeuren. Als het kind een telefoon op zak heeft, maar ook als het kind rustig achter zijn eigen computer zit. De scheldwoorden, de beledigingen, de bedreigingen kunnen ervoor zorgen dat het kind zich zelfs in zijn eigen huis zich niet meer veilig voelt. Ook op school werken we regelmatig met computers. In de komende tijd zal het gebruik alleen maar toenemen. Ook zal er steeds meer gebruik worden gemaakt van internet. Dit is een verrijking maar het brengt ook risico's met zich mee.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor leerkrachten betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Het verschil tussen pesten en plagen.

Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten?

Wat is plagen?

Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig voor beide. Plagen kan omslaan in pesten als één van de partijen het niet meer leuk vindt.

Wat is pesten?

Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak meer tegen één. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Het sterkere kind; de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

Overeenkomsten bij pesterijen:

- De daders zijn sterker, ouder of met meer.
- Het pesten is tegen je zin, maar je kunt het niet stoppen.
- Het gebeurt vaker dan één keer, soms weken of maandenlang.
- Het gebeurt meestal zo dat volwassenen het niet merken.
- Je hebt verdriet en pijn, het pesten maakt je angstig of bang

Hoe signaleer je pesten

Signalen die erop kunnen duiden, dat een kind gepest wordt, zijn onder te verdelen in primaire en secundaire signalen. Onder primaire signalen verstaan we de signalen die duidelijk verbonden zijn met het pestprobleem.

Primaire signalen:

- uitgescholden worden
- vernederd of bedreigd worden
- lastig gevallen worden
- geslagen, gestompt of geschopt worden
- boeken, geld of andere eigendommen die beschadigd zijn
- blauwe plekken/verwondingen
- schrammen of gescheurde kleding

Onder secundaire signalen verstaan we de signalen die ook verbonden zijn met het pestprobleem, maar minder rechtstreeks.

Secundaire signalen:

- geen vrienden of vriendinnen hebben
- bij het samenstellen van een team als laatste gekozen worden
- in de pauze dicht bij een leerkracht of volwassenen blijven
- bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig zijn in de klas
- geen klasgenoten mee naar huis nemen
- slaapproblemen
- nachtmerries en bedplassen
- lichamelijke klachten zoals buikpijn, hoofdpijn en moeheid
- concentratieproblemen
- snel prikkelbaar en boos
- het tonen van een plotseling of geleidelijk verslechtering in schoolresultaten
- niet meer naar school willen

Bij kinderen die pesten zijn soms nog andere signalen zichtbaar:

- het kind heeft spullen die niet van hem/haar zijn
- het kind heeft ineens andere vrienden
- het taalgebruik wordt steeds agressiever
- het kind reageert steeds vaker met verbaal of fysiek geweld

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.
- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee dat je niet mag klikken.

Veel kinderen die worden gepest hebben moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover de pestkoppen. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven niks te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid wordt versterkt door het pesten. Pesters hebben snel in de gaten welke kinderen kwetsbaar (gemakkelijk aan het huilen te brengen) zijn. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben geen vrienden om mee te spelen en geen vast clubje in de klas. Soms kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Vanbinnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer "vraagt" er immers om, om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een leerkracht is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet opkomen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

De preventieve aanpak.

School overstijgend:

Samenwerking en uitwisseling met andere scholen. Leren van en met elkaar. Duidelijk zijn in wat we van elkaar verwachten, duidelijke omgangsregels zodat we samen een veilige leer-en werkomgeving hebben en houden.

Samenwerking met voor-en naschoolse opvang is belangrijk. Pesten heeft op al deze momenten consequenties.

Op schoolniveau:

Jaarlijks inventariseert de school de veiligheidssituatie van de leerlingen. Dit wordt gedaan met behulp van de veiligheidsthermometer en de vragenlijst groepsklimaat. Deze behoren bij het programma De Vreedzame School.

We beschikken daarnaast over een concreet pestprotocol dat alle betrokkenen inzicht geeft in de problematiek van pesten. Daarnaast staat in het pestprotocol een duidelijk stappenplan, zodat voor alle betrokkenen duidelijk is wat wij doen en wat we van elkaar verwachten.

Er is veel aandacht voor waarden en normen. De aandacht moet vooral liggen op hoe we met elkaar om kunnen en willen gaan. Pesten is al een stap verder.

Verantwoordelijkheid school:

De school zorgt dat de directie, de intern begeleider en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Sociaal-emotioneel:

Wij werken op Kindcentrum Het Nieuwe Land sinds schooljaar 2017-2018 met de methode "De Vreedzame School". De Vreedzame School streeft naar een cultuur in de klas en de school waarbij kinderen zich gehoord en gezien voelen en een stem krijgen. Deze methode wordt in alle groepen ingezet.

De doelen van De Vreedzame School op het niveau van de leerlingen zijn:

1. Op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen.
2. Constructief conflicten oplossen.
3. Verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor de gemeenschap.
4. Een open houding aannemen tegenover verschillen tussen mensen.
5. Leren volgens welke principes onze democratische samenleving is ingericht.

De lessen zijn hierbij niet meer dan een belangrijk hulpmiddel, en bieden een kapstok om de inhoud aan te bieden. Veel belangrijker is de toepassing van het gedachtegoed door de groepsleerkracht en alle andere volwassenen in de school die met leerlingen te maken hebben, op elk moment in elke situatie.

Toezicht

Pesten komt veel voor op plekken buiten het klaslokaal, daarom is toezicht heel belangrijk. Op kindcentrum Het Nieuwe Land hebben wij de afspraak dat de leerkracht met de leerlingen mee naar buiten loopt in de pauzes en aan het eind van de dag. Tijdens het buitenspelen wordt op het schoolplein door de leerkrachten toezicht gehouden. Door het continu-rooster eten de leerkrachten samen met de leerlingen en houden dan tegelijkertijd toezicht. Tien minuten voor het starten van de school is er toezicht op het plein en bij het binnenkomen van de leerlingen.

Toezicht moet overal en altijd zijn: in de klas, in de gang, in de hal, op de toiletten, op het plein en bij het in- en uitgaan van de school. Voor de leerkracht vraagt dit een pro-actieve houding. Kenmerken van goed toezicht houden zijn:

- Lever actief een bijdrage aan een positieve sfeer; loop zo veel mogelijk rond met een open en vriendelijke houding in de ruimte, kijk om je heen, maak een praatje met veel leerlingen, toon interesse.
- Geef positieve feedback / opstekers op het naleven van de regels; benoem positief gedrag.
- Corrigeer leerlingen direct op ongewenst gedrag; gebruik daarbij een rustige, vriendelijke toon.
- Benoem welk gedrag de leerling net liet zien en welk gedrag er wordt verwacht. Doe dit zo kort en specifiek mogelijk.
- Vraag aan de leerling of hij of zij het goede gedrag kan laten zien.
- Sluit af met een opsteker als de leerling het gewenste gedrag laat zien.

Op groepsniveau

Groepsregels:

Iedere leerkracht maakt, in het begin van het schooljaar, afspraken met de leerlingen van zijn/haar groep over gedrag, waarden en normen (groepsregels). Deze worden ondertekend door de leerlingen en leerkracht, mee naar huis gegeven en opgehangen in de klas. We streven ernaar deze regels op een positieve manier te formuleren.

Voorbeelden:

- Wij lenen spullen van elkaar als de ander dat ook goed vindt.
- Als een ander NEE of STOP zegt dan stop ik ook echt of doe een stap terug.
- Respect: wij praten positief over elkaar, wij geven elkaar een compliment, wij houden rekening met de gevoelens van de ander.
- We noemen elkaar bij de naam.

Ook kunnen de kinderen zelf de consequenties verzinnen bij het overtreden van de regels, en mogen ze elkaar er ook aan herinneren om zich volgens de regels te gedragen.

Groepsgesprekken:

Houd in de groep algemene gesprekken over pesten, wat is pesten, hoe ontstaat pesten, wat zijn de gevolgen van pesten en wat kun je als klasgenoot doen om te helpen? Vergelijkbare thema's als kindermishandeling, geweld en oorlog kunnen gebruikt worden om een discussie te starten en een bewustwordingsproces op gang te brengen. Voorafgaande aan het groepsgesprek kun je een film kijken of een boek lezen met de klas.

Schoolafspraken/leefregels:

- Wij helpen elkaar
- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort
- Wij lossen conflicten samen op
- Wij dragen allemaal een steentje bij
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn

Samenwerkend /coöperatief leren:

Het gebruik van andere pedagogisch-didactische werkvormen werkt stimulerend op het vertonen van positief, sociaal gedrag en attitudes van leerlingen. Samenwerkend leren en coöperatief leren zijn voorbeelden van werkvormen waarbij sociale verantwoordelijkheid bevorderd wordt. Op Kindcentrum Het Nieuwe Land wordt in iedere groep gewerkt met coöperatieve werkvormen, waarbij klasbouwers en teambouwers een goed hulpmiddel zijn om de sfeer in de groep te verbeteren en de relatie tussen de leerlingen te versterken

Groepssamenstelling:

Als het nodig is, zet dan kinderen op een andere plaats in de klas. Beïnvloed de groepssamenstelling zo, dat de kans op negatieve interacties zo klein mogelijk wordt.

Op individueel niveau:

De volwassenen bieden kinderen duidelijkheid over met wie ze kunnen praten en waarom ze dat zouden moeten doen. We moeten hen helpen de weg te vinden in deze moeilijke situatie. We kunnen ze helpen om het gesprek met ouders of leerkracht aan te gaan. We kunnen kinderen ondersteunende informatie bieden over pesten.

De OPA en de vijf-sporen-aanpak

Pesten komt het meest voor op school. Daarom willen we het signaleren en er samen met alle betrokkenen iets aan doen. Het belangrijkste wat de school kan doen is het pesten zoveel mogelijk voorkomen zodat het een veilige en prettige plek is.

Een in Nederland veel gebruikte aanpak is de 'vijf-sporen-aanpak'. Ook Kindcentrum Het Nieuwe Land kiest voor deze aanpak, maar zal eerst de "Oplossingsgerichte Pest Aanpak" (OPA) vanuit de methode De Vreedzame school toepassen. Mocht blijken dat dit onvoldoende geholpen heeft, dan volgt de vijf-sporen-aanpak.

OPA: de Oplossingsgerichte Pest Aanpak

- ALS ER GEPEST WORDT, GAAT DAT DE HELE GROEP AAN -

De Vreedzame School werkt aan een veilig schoolklimaat waarin kinderen respectvol met elkaar omgaan. Dit werkt preventief ten aanzien van pestgedrag. Toch is pesten op geen enkele school volledig uit te bannen. Afzonderlijke gevallen blijven zich voordoen. Dan is OPA een doeltreffende interventiemethode.

De traditionele aanpak bij pestgedrag heeft soms een averechts effect. Bemoeit een volwassene zich ermee en wordt de pester gestraft, of de wacht aangezegd, dan voelt deze zich verraden en gaat hij of zij niet zelden verhaal bij het slachtoffer halen. Het pesten gaat vervolgens 'ondergronds', omdat het slachtoffer meent dat het maar beter is erover te zwijgen. Dat wil de Oplossingsgerichte Pest Aanpak doorbreken.

Doelgerichte gesprekken.

OPA bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er/Directie) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een door de begeleider zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep/steungroep die voor verandering en steun gaat zorgen.

Groepsdynamica.

Het idee achter de methode is dat je een beroep doet op het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep. Door niet te beschuldigen, maar empathie op te roepen en iedereen als een potentiële oplosser van het probleem te zien, stimuleer je de positieve krachten in zo'n groep. Uit ervaringen blijkt dat meestal één of twee gespreksronden al voldoende zijn om problemen op te lossen of tenminste de situatie rustiger te maken. Hierna kan zo nodig aanvullende begeleiding of zorg worden ingezet.

Stappenplan.

Wanneer een Vreedzame School de Oplossingsgerichte Pest Aanpak volgt, wordt het volgende stappenplan toegepast:

- Stap 1: Een gesprek met het kind dat gepest wordt.
- Stap 2: Samenstellen van een Assistentiegroep/steungroep en een bijeenkomst organiseren.
- Stap 3: Leg het probleem aan de groep uit.
- Stap 4: Deel de verantwoordelijkheid.
- Stap 5: Vraag naar de ideeën van elk lid van de assistentie-/steungroep.
- Stap 6: Laat het resultaat aan de assistentie-/steungroep over
- Stap 7: Spreek de assistentie-/steungroep en het gepeste kind opnieuw.

De uitgebreide uitleg van de OPA is te vinden op bladzijde 11 van de map "WERKEN AAN SOCIALE VEILIGHEID" van De Vreedzame School. Deze is te vinden bij de IB-er.

De vijf-sporen-aanpak

De vijf-sporen-aanpak richt zich op het bespreekbaar maken van het pesten binnen vijf groepen en op het actief betrekken van deze groepen bij het verminderen en voorkomen van het pesten. Aanpakken van pesten vereist niet alleen verbieden. Kinderen moeten leren om te gaan met elkaar zonder een ander onnodig te kwetsen. Volwassenen kunnen daarbij helpen door het goede voorbeeld te geven, duidelijk grenzen te trekken en samen met kinderen oplossingen te zoeken. Alle betrokken groepen hebben een puzzelstukje in handen en alleen samen kunnen ze de puzzel maken, dan pas zie je het hele plaatje.

De zijn vijf groepen die de basis vormen voor onze aanpak zijn de leerkrachten, de ouders, de kinderen die pesten, de kinderen die gepest worden en de kinderen die het pesten toestaan, de meelopers.

Spoor 1 De leerkrachten

Plan van aanpak in geval van pesten:

Indien er signalen van pesten zijn of melding door leerling, ouder of collega, dan ga je er diezelfde dag mee aan de slag en worden achtereenvolgens de volgende stappen ondernomen:

Stap 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest en de leerling die gepest wordt. Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Hiervan maak je een aantekening in het leerlingenvolgsysteem. Indien gewenst kan contact worden gelegd met de vertrouwenspersoon. Het team kan op de hoogte worden gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein e.d. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld en eventueel bij het gesprek betrokken.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school en dat het melden van pesten geen klikken is.

Binnen een week vindt de eerste evaluatie plaats. De leerkracht zal nauwkeurig observeren.

Stap 3

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt teruggekoppeld naar ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden.

Deze stap wordt ook genomen als de leerkracht de situatie ernstig inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken blijven handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. De leerkracht overlegt met de IB-er of directie en stelt een plan op voor de komende twee weken. Het team wordt hiervan op de hoogte gebracht en dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Hiervan wordt verslag uitgebracht aan IB-ers (of directie) en ouders en het wordt in het leerlingenvolgsysteem gezet.

Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen.

Zo niet: nieuw plan opstellen of huidige plan bijstellen waarbij ook externe deskundigheid kan worden ingeschakeld.

Bij ernstig, aanhoudend pestgedrag en geen effect van bovenstaande maatregelen kunnen de volgende stappen worden genomen:

Stap 6

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door een directielid. De IB-er en de leerkracht(en) van de groep zijn ook aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden?

Stap 7

De leerling die pestgedrag vertoont wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst.

Stap 8

De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen.

Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er worden overlegd of er een verwijderingsprocedure in gang kan worden gezet.

Spoor 2 Wat kunnen ouders doen?

De ouders van de gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Pesten kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer de leerling om naar de leerkracht te gaan.
- Indien de leerling niet naar de leerkracht wil, stimuleer de leerling dan om naar de vertrouwenspersoon te gaan.

De ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

De ouders van alle kinderen:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Houd rekening met de gevoelens van de ouders van zowel het gepeste kind als ook de gevoelens van de pester.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen:

- Er wordt informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.
- Indien nodig: ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Spoor 3 het gepeste kind

- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.
 - Indien nodig: ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.
 - We tonen medeleven, luisteren en vragen hoe en door wie er wordt gepest.
 - We gaan na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
 - We laten de leerling inzien dat je soms ook op een andere manier kunt reageren.
 - We gaan na welke oplossing het kind zelf wil.
 - We benadrukken de sterke kanten van het kind.
 - We stimuleren het dat de leerling zich anders/beter opstelt.
 - We praten met de ouders van het kind (en de ouders van de pester).
 - We plaatsen het kind niet in een uitzonderingspositie door het over te beschermen.
 - We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolarts.
- Je kunt met de gepeste leerling ook werken aan het 'voor jezelf opkomen'. Op de site www.pestweb.nl staan tips en handreikingen bij het onderdeel 'ik word gepest'.

Spoor 4 Steun bieden aan het kind dat zelf pest:

- We praten met de pester en we zoeken naar de reden van het pesten.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolarts.
- We laten excuses aanbieden.
- We spreken bij herhaling de pester er weer op aan.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

Spoor 5 De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- We maken het probleem bespreekbaar in de groep.
- We stimuleren dat de kinderen een eigen standpunt innemen en eventueel partij trekken voor de gepeste leerling.
- We bespreken met de leerlingen dat “meedoen” met de pester meestal kan leiden tot verergering van het probleem.
- We laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, huisarts, schoolarts, orthopedagoog.

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen:

- Er wordt informatie en advies gegeven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.
- Indien nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Websites

Waar je meer informatie kunt lezen over het thema pesten:

www.sjn.nl/pesten
www.pesten.net
www.pestweb.nl
www.pesten.startpagina.nl
www.omgaanmetpesten.nl
www.pesten.startkabel.nl

Boeken voor leerkrachten en kinderen:

- **Omgaan met pesten**

Margo Henderson | ISBN: 9789088504389 | 128 pagina's | € 17.90

Soms is pesten duidelijk herkenbaar, en soms lastiger. Pesten is duidelijk wanneer een kind dreigmails ontvangt, nooit mee mag spelen, opgewacht en ingesloten wordt of bij herhaling uitgescholden wordt. Lastiger wordt het wanneer een kind een bijnaam heeft, er een grap wordt gemaakt of gelachen wordt om een ongelukkig gekozen woord.

Wat is pesten eigenlijk? Wanneer wordt plagen of ruzie pesten? Wie is die pester en hoe komt hij aan die rol? Welke rol spelen de meelopers? Margo Henderson gaat in dit boek in op verschillende rollen, de oorzaken en gevolgen van pesten. Ook bespreekt zij wat je kunt doen bij constatering van pestgedrag en hoe pesten te voorkomen is.

- **Wij zijn een groep**

Versterk het groepsgevoel met verrassende opdrachten en spel

Nathalie van Kordelaar & Mirjam Zwaan

ISBN: 9789088502330 | 168 pagina's | 2e druk | € 22.50

Met de training *Wij zijn een groep* leren kinderen d.m.v. gevarieerde opdrachten, spel en creativiteit elkaars goede eigenschappen en vaardigheden kennen. Een klas waarin gepest wordt, een klas die na een vakantie samengevoegd is, of een klas die uit subgroepen bestaat en kinderen buitensluit wordt hierdoor gestimuleerd om elkaar te helpen en om elkaar positieve feedback te geven. Ook afspraken leren maken, problemen samen oplossen, omgaan met pesten en grenzen aangeven zijn sociale vaardigheden die geoefend worden met als doel de sfeer in de klas te verbeteren.

- **De ander en ik**

Werkboek sociale vaardigheden

Nathalie van Kordelaar

ISBN: 9789085605669 | 112 pagina's | 2e druk | € 14.90

Een werkboek voor kinderen die moeilijkheden ondervinden in hun omgang met andere kinderen (en volwassenen) dat ook kan voorkomen dat kinderen moeilijkheden gaan ondervinden. Met veel

tips en oplossingsgerichte opdrachten over omgaan met pesten, gevoelens, vriendschappen en communiceren met anderen. Het boek is zowel klassikaal inzetbaar voor groepen kinderen, als dat het individueel door de ouder thuis gebruikt kan worden.

- **Pesten**

Mijn boek over durf en zelfvertrouwen

Astrid Tulleners | ISBN: 9789085605218 | 120 pagina's | 3e druk | € 15.50

Wat is pesten? Hoe ontstaat het? Hoe voelt het om gepest te worden en wat kun je eraan doen? In dit boek kunnen kinderen aan de hand van gerichte vragen en opdrachten opschrijven en tekenen wat het met ze doet en hoe ze het kunnen aanpakken om er iets tegen te doen. Een stappenplan met veel praktische tips biedt een bruikbaar handvat.

Voor kinderen vanaf 10 jaar, ouders, leerkrachten en hulpverleners.